

Poháňaný vodou

Kendal sa nachádza v Lake District, Cumbria, v severozápadnom Anglicku. Podľa práva by sa mal nazývať **Wet District**, ale ako každý, kto bol niekedy na exponovaných úsekoch nášho prívětivého, ale vlhkého ostrova, pochopí jednu skutočnosť; **poctivosť nie je nevyhnutne dobrá vec pre cestovný ruch. Takže táto oblasť bola vždy známa a opisovaná húževnatými a podnikavými miestnymi obyvateľmi skôr ako miesto s peknými a predajnými vedľajšími účinkami počasia, než ako miesto s týčiacimi sa kopcami alebo končiarimi skalnatých hôr, tak ako to robí jej menej mokrý, menej známy sused Peak District.**

Dlho predtým, než jeho prírodnú históriu vykreslili masy návštevníkov tráviacich dovolenku, ľudia z mesta si pekne vystačili výrobou fajkového tabaku, šnupavého tabaku a mäťového koláča, vynálezu z roku 1860, ktorý sa dodnes stále vyrába a predáva. Kendalský mäťový koláč vôbec nie je koláč, ale hustý cukrárenský výrobok na báze glukózy, ktorý by vás mohol ako tak udržať pri živote, ak by ste boli zraneným pastierom alebo zúfalým turistom, ktorý sa motá v závoch hustnúcich mračen – aspoň dostatočne dlho na to, aby ste si dopriali poslednú fajku miestneho tabaku.



Severozápadné Anglicko v polovici 19. storočia asi nebývalo turistickou destináciou, akou je dnes, ale stalo sa miestom veľkej priemyselnej činnosti. Energetická revolúcia na báze uhlia sa začala pred sto rokmi a asi stopäťdesiat míľ smerom na juh, ale v údoliach, čo zvyčajne bývali šľachtické panstvá starého Westmorlandu a Kendalu, ľudia, ktorí vlastnili výrobné prostriedky, dychtivo pozerali na vodné kaskády ako na alternatívny a lacnejší zdroj potenciálnej energie, ktorá by poháňala ich stroje a otáčala ich mlynské kolesá.

Firma Gilbert Gilkes and Gordon Ltd. bola založená v roku 1853 so zameraním na projektovanie a výrobu turbín a infraštruktúry na zachytávanie energie valiacej sa z úbočí kopcov. Spoločnosť v meste Kendal stále existuje a robí to, čo robila vždy, a stále sídli v budove, do ktorej sa presťahovala pred 120 rokmi, cez ktorú pretekala časť kanála Lancashire, po ktorom prichádzali člny s tovarom a cestujúcimi zo susedného kraja. Tunely, ktoré viedli lode po kanáli a pod fabrikou spoločnosti Gilkes, sú už dávno zatvorené, ale ich tehlové oblúky zostali tam, kde stará budova susedí s novou budovou, a

sépiovo tónovaná fotografia visiaca vedľa existujúcej výrobnéj linky ukazuje robotníkov prekladajúcich zásielky do lodných trupov a von z nich.

Existuje niekoľko ďalších pripomienok, že táto súkromná spoločnosť tu bola od roku, keď kráľovná Viktória oslavovala Crystal Jubilee; jednu polovicu plochy továrne zaberajú najmodernejšie obrábacie stroje Haas CNC zoskupené do buniek a robia čerpadlá na dieselové motory; iné sú na otvorenom priestranstve, kde sa kompletizujú súčasti vodných turbín pred expedíciou niekam do sveta, aby sa pridali do imponantného zoznamu viac ako 6 500 zariadení v 80 krajinách.



Obrábacie stroje Haas CNC sa používajú na výrobu radu dômyselných čerpadiel na chladenie dieselových motorov a zariadení. Spoločnosť Gilkes dodáva svoje výrobky mnohým najväčším svetovým výrobcam dieselových motorov a tiež vyrába riešenia s čerpadlami na mazanie olejom alebo plynové a parné turbíny. Naozaj, ako hovorí riaditeľ pán Andy Poole, spoločnosť Gilkes vyrába čerpadlá prakticky na každú aplikáciu a stavia na dobrom mene, ktoré si vybudovala počas II. svetovej vojny.

Hovorí: „Vynuli sme čerpadlo pre rybárske lode. Keď sa skončila II. svetová vojna, rybári si spomenuli na našu značku. Keď si postavili svoje vlastné lode, povedali výrobcam motorov, aké čerpadlá potrebujú, a práve odtiaľ začal narastať dopyt.“



Vyrába sa mnoho podobných čerpadiel, používajú sa gumové obežné kolesá (dielec, ktorý vstupuje dovnútra čerpadla a vykonáva všetku prácu) a guma sa opotrebuje. „My sme vždy ponúkali kovové

obežné kolesá,“ hovorí Andy Poole, „čo znamená, že naše čerpadlá vydržia dlhšie a lepšie a dlhšie sa prevádzkujú. Tento rok vyrobíme asi 19 000 kusov, všetky vyrábame tu, v tejto továrni, na obrábacích strojoch Haas.“ V porovnaní s tým sa dielce turbín v meste Kendal nevyrobajú. „Vykonnávame celú projektovú prípravu,“ hovorí pán Poole, „ale komponenty nám vyrábajú subdodávatelia a my ich tu len montujeme. Aj v Houstone máme továreň na čerpadlá, ktorá bola založená pred 35 rokmi na opravu čerpadiel pre našich amerických zákazníkov.“



„Programom opravy čerpadiel sa zaoberajú spoločnosti Caterpillar a Cummins, od zákazníkov berú späť motory a vykonávajú na nich generálnu opravu. Čerpadlá posielajú spravidla späť k nám na dôkladnú prehliadku a obnovu. Takže pracujeme s čerpadlami z turbogenerátorov, priemyselných a námorných aplikácií, ktoré sa k nám asi po 7 alebo 8 rokoch vracajú na prehliadku a obnovu. Mnohé čerpadlá z bronzu, ktoré vidíte okolo továrne, sú práve z námorných aplikácií.“



Tovar prichádzajúci dovnútra je na paletách poukladaných do výšky s odliatkami telies čerpadiel s rôznymi povrchovými úpravami a farbami. Všetky odliatky sú pôvodom zo Spojeného kráľovstva, čo znamená, že akékoľvek problémy s kvalitou sa môžu vyriešiť rýchlo a jednoducho. Za predpokladu, že je odliatok dobrý, je z neho asi o týždeň hotové čerpadlo a pravdepodobne sa expeduje do zariadení jedného zo zákazníkov spoločnosti Gilkes v Spojenom kráľovstve alebo zámorí.

„Nepraktizujeme systém kanban,“ hovorí Andy Poole. „Vyrábame na sklad alebo na objednávku. Máme sklad v Spojených štátoch, pretože náš najväčší zákazník, spoločnosť Caterpillar, nám len zriedka dáva dlhšie než jedno až dvojdnové avízo.“

Rozhodnutie investovať do obrábacích strojov Haas CNC má veľa spoločného s operáciami spoločnosti v Spojených štátoch.

„Urobili sme prieskum trhu,“ hovorí Andy Poole, „ale jeden z hlavných dôvodov, ktorý sme vzali do úvahy, keď sme zúžili výber, bol ten, že sme chceli mať v našej americkej továrni v Houstone rovnaké zariadenia, aké používame tu v Spojenom kráľovstve. Chceli sme mať obrábacie zariadenie, ktoré bolo podporované na oboch

stranách Atlantiku a používalo rovnaké ovládanie. Spoločnosť Haas má obrovskú základňu používateľov v Amerike, ďalej má širokú paletu rôznych zariadení na rôzne aplikácie. To tiež znamená, že sa naši inžinieri v Spojenom kráľovstve môžu ľahko podeliť o svoje skúsenosti a najlepšie postupy so svojimi náprotivkami v Spojených štátoch.“

Obrábacie stroje Haas v spoločnosti Gilkes sa organizujú do výrobných buniek — alebo na báze „skupinovej technológie“, pretože spoločnosť sa riadi potrebami rozmiestnenia. Naším konečným cieľom je mať 6 buniek so zariadeniami Haas, ktoré nahradia všetky staršie obrábacie stroje.

Jedna z liniek prevádzkuje dve sústružnicke centrá Haas SL-30 a horizontálne zariadenie EC300 na výrobu malých puzdier a telies ložísk. Ďalšia linka, ktorá neobsahuje zariadenia Haas, vyrába hriadele – zariadenia Haas napokon nahradia všetky tieto staršie obrábacie stroje. „Niektoré z týchto zariadení sú skutočne staršie ako ja,“ hovorí Andy Poole.



Na tretej linke bežia sústružnicke centrá SL-40 a vertikálne frézy VF-3, ktoré vyrábajú väčšie puzdrá a telesá ložísk. Štvrtá linka je skutočne jednonúčelová, vysokovýkonná bunka, ktorú počas mojej návštevy inštalovali a testovali: je to vysokorýchlostné sústružnicke centrum Haas DS-30SSY s osou Y a poháňanými nástrojmi. Je tu ťačový podávač Haas, robot ABB na vykladanie dielcov a stolica Renishaw Equator so špičkovým meradlom na testovanie v procese. Keď bude bunka v plnej prevádzke, pobeží na dve zmeny a bude vyrábať jednu prírubu a jednu podložku na každé čerpadlo a náhradné dielce, ktoré sa pridajú až do počtu okolo 50 000 dielcov ročne. Celá investícia spolu presiahne čiastku 400 000 £!

„Máme ešte 2 ďalšie sústruhy Haas,“ hovorí Andy Poole, „ktoré prídu koncom týždňa a vstúpia do zostavy piatej bunky na obrábanie obežných kolies.“

Dva nástrojárske sústruhy Haas TL-2 budú stáť tesne vedľa seba a budú vyrábať bronzové dielce na námorné čerpadlá a sám uprostred dielne sa nachádza TM-1P, jednonúčelový stroj na výrobu obežných kolies.

Spoločnosť Gilkes je veľmi čulý britský výrobca, ktorý vyvíja a vyrába trvácne priemyselné výrobky pre globálnych zákazníkov a aplikácie. Spoločnosť stále riadia členovia zakladajúcej rodiny, ale na rozdiel od niektorých firiem, pre ktoré je ťažké opustiť minulosť, táto spoločnosť plánuje a investuje pre budúcu slávu a nedávno získala vládny grant na vybudovanie účelovej továrne v okrajovej časti mesta, kde bude mať priestor na svoje doteraz najväčšie rozšírenie.

V tomto čase a epoche super ziskových, sebe blahoželajúcich korporácií príklad tejto sebedomej firmy nastoľuje a vyvoláva otázku, koľko firiem bude vyrábať asi o 160 rokov odtiaľ viac či menej to, čo vyrábali, keď vznikali, pritom to budú robiť z roka na rok lepšie? Pokiaľ bude Lake District vlhký, vyslovujem prognózu, že spoločnosť Gilbert Gilkes and Gordon Ltd tu bude stále existovať.



www.HaasCNC.com